

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІТИКИ

Реєстраційний № 8

Дата 25.10.24

КУРСОВА РОБОТА

з Багатосторонньої дипломатії на тему:

УЧАСТЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У РОЗВИТКУ
ДИПЛОМАТИЧНИХ ВІДНОСИН

Студентки 4 курсу
Денна форма навчання
Спеціальність «Міжнародні економічні відносини»
Длужевської Марії-Анастасії Миколаївни
Керівник: викладач
Панова Альона Олегівна

Національна шкала відмінно

Кількість балів: 100 Оцінка ECST A

Члени комісії :

Панова А.В.

(підпис) (прізвище та ініціали)

Козарова Л.О.

(підпис) (прізвище та ініціали)

Савка В.І.

(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СУТНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ДИПЛОМАТІЇ.....	6
1.1 Сутність міжнародних організацій, їх класифікація та ознаки.....	6
1.2 Поняття, види та функції дипломатії.....	9
1.3 Роль міжнародних організацій у регулюванні дипломатичних відносин.....	12
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ДИПЛОМАТИЧНІ ВІДНОСИНИ.....	14
2.1. Організація Об'єднаних Націй як ключовий інструмент розвитку дипломатичних відносин.....	14
2.2. Вплив інституційних механізмів Європейського Союзу на розвиток багатосторонньої дипломатії.....	18
2.3. Дослідження впливу міжнародних економічних організацій у дипломатичних процесах.....	22
РОЗДІЛ 3. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УЧАСТІ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У РОЗВИТКУ ДИПЛОМАТІЇ ТА ЇХНЄ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	25
3.1. Проблеми і загрози діяльності міжнародних організацій в умовах загострення економічних і непрогнозованих ситуацій.....	25
3.2. Перспективи вдосконалення міжнародної дипломатії через міжнародні організації.....	27
3.3. Досвід та перспективи співпраці України з міжнародними організаціями.....	29
ВИСНОВКИ.....	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	34

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Дане питання на сьогодні є дуже важливим для вивчення, особливо в контексті актуальних глобальних викликів і проблем. Сучасний світ набирає швидких темпів розвитку інтеграційних та глобалізаційних процесів у багатьох сферах суспільного життя, тому держави практично не можуть існувати та повноцінно розвиватися без взаємодії одна з одною. Їхнє співробітництво втілюється через політичні та економічні відносини, що стало поштовхом до створення міжнародних організацій. Саме вони можуть найбільш адекватно задовольняти будь-які потреби різних країн світу та об'єднувати зв'язки держав для покращення світової економіки та громадського життя, розширення можливостей, зростання глобалізації та науково-технічного обміну.

В умовах глобалізації та взаємозалежності країн, дипломатія стає не лише інструментом міждержавного спілкування, але й механізмом для вирішення різних глобальних проблем. Міжнародні організації, такі як ООН, НАТО, ЄС, та багато інших, забезпечують платформи для діалогу, співпраці та консенсусу, сприяючи встановленню стабільних та конструктивних відносин між країнами, що допомагає знижувати напругу і запобігати конфліктам. Цей процес сприяє не лише зміцненню мирного співіснування, але й вирішенню суперечок через дипломатичні канали, що робить участь міжнародних організацій в розвитку дипломатії надзвичайно важливою темою для дослідження. У цьому контексті важливо проаналізувати роль таких організацій у формуванні міжнародної політики, механізмів вирішення конфліктів і просування спільних інтересів держав на глобальному рівні.

Також, дуже актуальною стала тема української інтеграції в світову економіку. Багато фахівців вважають, що Україна має багатий природний та науковий потенціал для успішного інтегрування у світове господарство. Україна була однією з країн-засновниць ООН, та є членом багатьох міжнародних організацій. На сьогоднішній день, Україна її економічний та політичний порядок перебуває в такому стані, що найкращим інструментом для його

покращення є впровадження реформ та продуктивна співпраця з міжнародними організаціями та країнами через дипломатичні канали. Важливо дослідити особливості взаємовідносин України з такими організаціями в сучасному періоді світової економіки та оцінити перспективи їх співпраці в наступні роки.

Вивченням та дослідженням питання займалися такі вітчизняні та закордонні науковці, як Р. Кеохейн, Джозеф Най, Алан Каплан, П. Казанський, А. Мар'янович, В. П. Кононенко, Ганг Моргентаун, В. Клочко, В. Печуляк, Т. Циганкова, Мері Калдорт, Ян Херд, Ранджид Лалл та інші.

На думку автора, дана тема є надзвичайно обширною та багатогранною, тому потребує подальшого наукового дослідження.

Мета роботи – аналіз діяльності міжнародних організацій, їх роль у зміцненні та розвитку дипломатичних зв'язків.

У результаті поставленої мети, були сформовано наступні завдання:

- дослідити передумови виникнення та ознаки міжнародних організацій;
- охарактеризувати значення багатосторонньої дипломатії;
- дати оцінку діяльності деяких міжнародних організацій в теперішній час;
- вивчення впливу їхньої діяльності на розвиток дипломатичних відносин між країнами;
- проаналізувати зростання впливу та місце дипломатії у світовій глобалізації суспільства;
- Оцінити механізми участі МО в дипломатичних процесах.
- дослідити проблеми та шляхи їх вирішення, а також перспективи, які чекають в майбутньому.
- визначити переваги та перспективи у співпраці з міжнародними організаціями для України;

Об'єкт дослідження – міжнародні організації та багатостороння дипломатія.

Предмет дослідження – механізм формування та функціонування міжнародних організацій, їх вплив на дипломатію та зв'язки з Україною.

В ході вивчення наукової роботи були використані різноманітні **методи дослідження**, які сприяли здійсненню повноцінного аналізу даного питання:

спостереження, порівняння, метод теоретичного узагальнення, аналіз, метод дедукції, метод обробки наукової літератури та інтернет ресурсів.

Інформаційною база для виконання курсової роботи слугували: різні сайти, які містять теоретичні та аналітичні матеріали; періодичні фахові видання, книги, посібники, дослідження експертів, результати та статистичні дані; міжнародні звіти, іноземні сайти та офіційні сайти організацій.

Теоретичне та практичне значення курсової роботи полягає в тому, що результати наукового дослідження є теоретичною основою для оцінки діяльності міжнародних організацій та дипломатичних відносин.

Структура роботи. Курсова робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

У вступі авторка розкриває актуальність теми, мету, визначає об'єкт та предмет наукового дослідження, формулює завдання, які згодом будуть висвітлені у роботі.

Перший розділ присвячено вивченню теоретичних засад, функцій та сутності міжнародних організацій та дипломатії.

У другому розділі ми можемо проглянути проведений аналіз, на основі звітів деяких МО, щодо їх діяльності та впливу на світові глобалізаційні процеси та дипломатичні відносини між різними країнами світу.

Третій розділ висвітлює деякі проблеми та шляхи їх вирішення, перспективи розвитку МО у розвитку дипломатичних відносин та їх взаємозв'язок з Україною.

У висновках стисло викладено підсумки проведеного наукового дослідження.

Загальний обсяг курсової роботи 37 сторінок. Список використаних джерел містить 45 позицій. Робота містить 5 рисунків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СУТНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ДИПЛОМАТІЇ

1.1 Сутність міжнародних організацій, їх класифікація та ознаки

Світова глобалізація господарських зв'язків, а також збільшення взаємозалежності країн на світовому ринку, створює великі суперечності та розбіжності, вирішення яких може відбуватися лише завдяки знаходженню компромісів та схвалення інтересів держав за допомогою міжнародних угод та домовленостей. Міжнародні організації виступають суб'єктами міжнародних економічних відносин та разом з урядом держави регулюють систему цих відносин на наднаціональному рівні.

Міжнародні організації (далі - МО) — це певні об'єднання держав, підприємств, фізичних осіб, які створені за міжнародними статутами та угодами між двома і більшою кількістю країн, мають постійно діючу структуру органів, співпрацюють за певними правилами та нормами, мають спільні цілі та інтереси в різних сферах, таких як економіка, політика, право, медицина, наука, культура, права людини та інших галузях суспільного життя.

Вони можуть мати неоднакові форми власності, обсяг повноважень, функції та правовий статус. Основною метою є спільне досягнення встановлених цілей, забезпечення співпраці між країнами в різних аспектах, сприяння економічному розвитку, боротьба зі злочинністю та тероризмом, а також забезпечення прав людини, миру та стабільності в світі. [1; 2]

Основними ознаками, яким повинні відповідати МО є наступними:

- Наявність трьох і більше держав-членів, які прийняли всі умови та готові працювати колективно;
- Створення організації за міжнародним договором або статутом, де вказано сфера діяльності, цілі, завдання та правила прийняття рішень;
- Міжнародні організації містять систему постійно функціонуючих органів (секретаріат, виконавчі та органи управління) та штаб-квартиру;
- Рішення приймаються шляхом конгресу або більшістю голосів;

➤ Організація не втручається у внутрішні справи держав-учасниць, всі члени мають однакові права і виконують загальні обов'язки;

➤ Вони мають міжнародну юридичну природу та функціонують в рамках міжнародного права та за принципом колективного діалогу;

➤ Фінансування здійснюється завдяки країнам-членам та спонсорству; [3; 4]

У процесі утворення МО застосовуються три етапи: перший етап передбачає розробку та затвердження установчого договору на міжнародній конференції. Другий крок це формування структури спеціальних органів, розробка порядку денного та створення штаб-квартири. Кінцевим етапом є скликання головного органу, від діяльності якого починається функціонування організації.

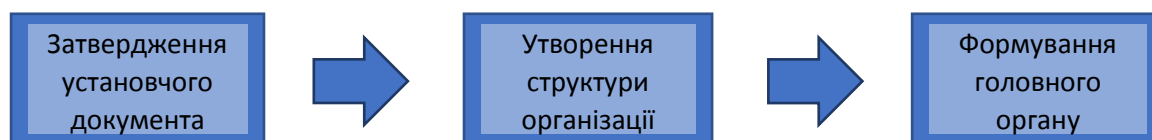

Рис. 1.1 Процес утворення міжнародних організацій

Джерело: побудовано автором на основі джерела [5]

Керівні органи створюються виходячи з установчого договору та повинні відповідати таким вимогам: високий ступінь професіоналізму, незалежність думки від впливу будь-яких чинників та вірність інтересам організації. Кожен з органів має внутрішню структуру та правовий статус, який закріплений у відповідних актах. Прийняття рішень проводиться голосуванням. Є випадки коли рішення можуть бути затвердженні без голосування, а способом акламації¹. Організації фінансуються своїми учасниками в залежності від їхніх можливостей. Здебільшого, внесок однієї країни не має бути більшим ніж 25% бюджету, але й не має бути меншим за 0,01%. [5; 3]

На сьогодні загальна чисельність міжнародних організацій доходить майже до п'яти тисяч. Є деякі критерії за якими проводиться класифікація організацій, і це дозволяє аналізувати їх сфери діяльності та завдання, які на них поставлені.

Основні принципи типізації:

¹ Акламація – це спрощений порядок прийняття або відхилення рішення без підрахунку голосів, а лише з огляду на реакції учасників зборів.

1. За членством країн:

Міждержавні (міжурядові) організації створені згідно міжнародних конвенцій та норм міжнародного публічного права, містять систему діючих органів, погоджену мету та ряд завдання для вирішення. (ООН, НАТО, ЄС...).

Недержавні (неурядові) – формуються через об'єднання різних фізичних, юридичних осіб, громадських угруповань для отримання певних цілей. Учасники мають свободу власної думки та дій, самі несуть відповідальність за свої рішення, оскільки не є офіційними делегатами від уряду держави. (Лондонський клуб, Міжнародна торговельна палата...)

Змішані організації утворюються об'єднанням громадських співтовариств та держав, які формують спільний орган та погоджені цілі. (Інтерпол, Міжнародна організація праці...)

2. За географічним масштабом:

Глобальні організації – їхніми учасниками є всі або більша частина країн світу. (ООН - учасники 193 держави, СОТ, МВФ та інші).

Регіональні - об'єднують досить багато країн, які розташовані в певному регіоні, часто сусідні держави, також можливо, що країни виходять за межі одного континенту. (ЄС, НАФТА, НАТО...)

Субрегіональні – створенні з невеликої кількості країн певного регіону або декількох регіонів (Організація Чорноморського економічного співробітництва).

3. За компетенцією:

Універсальні організації (загальної компетенції) спеціалізуються на вирішенні проблем різного напрямку та займають всі сфери відносин між країнами (політика, економіка, екологія, охорона здоров'я, право, тощо).

Спеціальні (вузької компетенції) охоплюють певну сферу своєї діяльності, найчастіше вони охоплюють галузі економіки, виробництва та торгівлі.

4. За повноваженнями:

За конфедеративним типом. Держави є повністю незалежними, мають державні органи влади та створюють особливі органи, які координують дії для підтримання міждержавної співпраці.

За федеративним типом. Держави мають власні органи державної влади, управління та конституцію, але повинні виконувати всі рішення, які були прийняті і не важливо, чи вони підтримують те рішення, чи ні.

5. Період функціонування:

Постійні – діють на постійній основі, але якщо протягом 10 років не було проведено жодної пленарної сесії, тоді вважається, що організація припинила своє функціонування.

Тимчасові організації створені на певний період часу, який зазначений в установчих документах. [6; 7]

Отже, завдяки своєму статусу на світовій арені, міжнародні організації користуються великим впливом на спрямованість і розвиток міжнародних відносин, тому що залучають у впорядкований та комплексний процес багато держав.

1.2 Поняття, види та функції дипломатії

Дипломатія — офіційна діяльність та мистецтво ведення переговорів, за допомогою яких нації, глави держав і урядів, відомства закордонних справ, дипломатичні представництва та інші органи зовнішніх зв'язків ведуть свої справи таким чином, щоб захистити права та інтереси держави, її установ і громадян за кордоном, а також сприяти своїм політичним, економічним, культурним чи науковим відносинам, зберігаючи при цьому мирні відносини. [8]

Міжнародні договори, угоди, союзи та інші прояви міжнародних відносин зазвичай є результатом дипломатичних переговорів і процесів. Дипломати відіграють вирішальну роль у даному процесі, оскільки є головними представниками своїх урядів і працюють над розбудовою довіри, взаєморозуміння та співпраці з іншими країнами. Дипломати призначаються урядом своєї країни і виконують різні ролі, зокрема, послів, посланників або консулів. Їхня діяльність виходить далеко за межі протокольних зустрічей та святкових церемоній. Вони повинні володіти великою кількістю різних навичок, включаючи ефективну комунікацію, розуміння культурних особливостей і

стратегічне мислення, а також вміти ефективно працювати в різноманітних і складних умовах.

Сучасні дипломатичні методи, практика та принципи в основному походять із європейських звичаїв XVII століття. Починаючи з початку 20 століття, дипломатія стала професійною; Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961 року була ратифікована більшістю суверенних держав світу та забезпечує основу для дипломатичних процедур, методів і поведінки. Це процес, який еволюціонував із давніх часів до сучасних глобалізованих умов, ставши не лише способом розв'язання конфліктів, але й ключовим фактором економічної співпраці, культурного обміну та підтримки глобальної безпеки. [9]

Дипломатія має різні форми та методи, кожен з яких відіграє специфічну роль у міжнародних відносинах.

1. Традиційна дипломатія охоплює взаємини між урядами через переговори між офіційними представниками держав і міжнародних організацій.
2. Двостороння дипломатія покладається на дискусії та переговорами між двома державами для вирішення чітко визначених питань чи проблем для покращення співпраці.
3. Багатостороння дипломатія передбачає взаємодію трьох або більше держав у рамках спільних форумів, організацій та конференцій охоплюючи різні аспекти міжнародних відносин, такі як торгівля, безпека, екологія, права людини... Ця форма виникла через зростаючі глобальні виклики, що вимагають колективних зусиль для їх вирішення.
4. Публічна дипломатія передбачає взаємодію з громадськістю іншої країни для формування позитивного образу держави та просування культурного обміну та цінностей країни, переважно через засоби масової інформації та різні освітні програми.
5. Економічна дипломатія спрямована на захист та розвиток економічних інтересів держави за кордоном, стимулювання торгівлі та інвестицій, підтримку національних компаній, залучення іноземних інвестицій.
6. Культурна дипломатія передбачає використання культури як інструменту впливу та співробітництва між країнами через підтримку та

популяризацію культурних цінностей, традицій, мови та мистецтва країни за кордоном.

7. Превентивна дипломатія вживає заходи, щодо запобігання та врегулювання різних конфліктів, включаючи посередництво, попередження, накладання санкцій та ембарго для усунення їх причин.
8. Дипломатія примусу базується на застосуванні погроз чи тиску для досягнення певних цілей, але він є ризикованим і використовується вкрай рідко.
9. Тиха дипломатія допомагає досягти дипломатичних цілей уникаючи уваги та контроль громадськості.
10. Дипломатія другого рівня базується на неофіційних переговорах між окремими особами чи групами осіб для побудови довіри та ближчих відносин.

Кожен із цих видів дипломатії має свою специфіку й використовується в залежності від контексту та ситуації для досягнення різних цілей.

Дипломатія є важливим інструментом у сучасному світі, де міжнародні проблеми часто виходять за межі національних інтересів і потребують колективного підходу, тому вона виконує багато ключових функцій, від яких залежить стабільність міжнародних відносин. Перш за все, варто зазначити, що однією з найважливіших функцій є захист національної безпеки країни та її громадян за кордоном, запобігання тероризму та розповсюдження зброї. Наступним є представлення інтересів країни, відстоюючи права та пріоритети своєї країни та уряду забезпечуючи зв'язок між державами. Миротворча функція базується на вирішенню конфліктів через переговори та угоди, дозволяючи попередити та усунути різні форми конфліктів. Ще однією важливою функцією є сприяння міжнародному співробітництву, оскільки дипломати за допомогою угод та договорів, щодо передачі технологій, інновацій та інвестицій сприяють створенню економічному та соціальному розвитку. Сприяння культурному обміну між країнами. Шляхом міжнародної співпраці та об'єднанні зусиль дипломати різних країн працюють над вирішенням різного роду глобальних проблем. Кожна із даних функцій потребує особливих стратегій і навичок.[10;11]

1.3 Роль міжнародних організацій у регулюванні дипломатичних відносин

Глобалізація й взаємозалежність світу привели також до збільшення значимості дипломатії. Вона стала головним інструментом зовнішньої політики, який представляє ширші цілі та стратегії, якими керується взаємодія держави з рештою світу. Міжнародні договори, угоди, союзи та інші прояви міжнародних відносин зазвичай є результатом дипломатичних переговорів і процесів. Варто зазначити, що домовленості, які скріплені підписами вищих посадових осіб країн забезпечують додаткові гарантії виконання досягти угод. Більшість дипломатичної діяльності тепер здійснюється акредитованими посадовими особами, такими як посланники та посли, через спеціалізований офіс закордонних справ.

Міжнародні відносини, як складний і багатовимірний процес взаємодії держав, значною мірою залежать від функціонування міжнародних організацій. Міжнародні організації відіграють важливу роль у налагодженні та регулюванні дипломатичних відносин між державами. Вони створюють інституційні рамки для співпраці, забезпечують платформи для переговорів, розробляють механізми вирішення конфліктів забезпечення миру, захисту прав людини підтримання міжнародного порядку та встановлення глобальних стандартів поведінки держав. [12; 13]

Однією з основних ролей міжнародних організацій є встановлення правових рамок, які забезпечують міжнародні норми та стандарти взаємодії між державами. Віденська конвенція про дипломатичні зносини, яка була прийнята під егідою ООН у 1961 році, визначає основні принципи дипломатичних відносин, надаючи дипломатичним представникам імунітет та привілеї, що робить їхню роботу більш захищеною і ефективною. Без таких міжнародно визнаних документів, дипломатичні відносини могли б бути значно ускладнені.

Окрім створення правових основ, міжнародні організації відіграють важливу роль у миротворчих процесах та врегулюванні конфліктів. Наприклад, ООН, Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) та Африканський Союз, надають нейтральні платформи для переговорів та виступають

посередниками в складних міжнародних ситуаціях. Їхній вплив часто стає вирішальним фактором у досягненні мирного вирішення суперечок, як це було у випадку багатьох миротворчих місій ООН у різних регіонах світу.

Важливим чинником також є сприяння багатостороннім дипломатичним контактам, організовуючи міжнародні конференції та форуми. Такі заходи дозволяють державам обговорювати глобальні питання на нейтральній території, поза межами національних інтересів і протиріч. Наприклад, Кліматичні саміти ООН, Всесвітній економічний форум чи Паризька кліматична угода сприяють тому, що глобальні проблеми розглядаються як спільна відповідальність, а не як індивідуальні виклики для окремих держав.

Ще однією важливою функцією міжнародних організацій є вирішення спорів між державами через механізми міжнародного арбітражу або судочинства. Міжнародний суд ООН і Світова організація торгівлі (СОТ) мають спеціальні органи для розгляду міжнародних спорів. Ці суди забезпечують мирний шлях для вирішення суперечок, що допомагає уникнути ескалації конфліктів та зберегти дипломатичні відносини на прийнятному рівні. У багатьох випадках міжнародні організації стають ключовими гравцями у забезпеченні демократії та правопорядку, втручаючись у ситуації, коли держави не дотримуються міжнародних стандартів.

І наостанок, варто відмітити що міжнародні організації допомагають мобілізувати ресурси для надання гуманітарної допомоги у кризових ситуаціях. Такі агентства, як Верховний комісар ООН у справах біженців (УВКБ ООН) та Міжнародний комітет Червоного Хреста, надають допомогу жертвам воєнних конфліктів і природних катастроф, що знижує соціальну напруженість і сприяє стабілізації дипломатичних відносин між країнами. [14; 15]

Загалом, роль міжнародних організацій у регулюванні дипломатичних відносин є багатогранною та життєво важливою для сучасної міжнародної системи. Без їхнього внеску глобальна дипломатія була б значно менш стабільною та передбачуваною, а кількість міжнародних конфліктів, ймовірно, зростала б.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ДИПЛОМАТИЧНІ ВІДНОСИНИ

2.1 Організація Об'єднаних Націй як ключовий інструмент розвитку дипломатичних відносин

Організація Об'єднаних Націй (ООН) – це багатофункціональна, глобальна та найпотужніша міжурядова організація світу. ООН складається з 193 держав-членів. Вона відіграє ключову роль у розвитку дипломатичних відносин між державами, забезпечуючи платформу для співпраці, вирішення конфліктів і підтримки міжнародної стабільності. Її роль у розвитку дипломатичних відносин між країнами вкрай важлива, адже саме через ООН багато проблем, таких як підтримка безпеки та миру у світі, сприяння розвитку дружніх взаємовідносин між державами у різних галузях суспільного життя, вирішення та запобігання глобальним проблемам, а також ведення політики дотримання прав та свобод людини вирішуються за допомогою дипломатії та спільних зусиль. [16]

Організація Об'єднаних Націй керується багатьма органами, комітетами та організаціями, але головну роль займають 6 провідних органів:

1. Генеральна Асамблея (ГА) – головний представницький орган ООН, який складається з 193 держав-членів. Кожна країна, незалежно від її політичної ваги або економічної потужності, має право висловлювати свої інтереси та брати участь у прийнятті рішень. Це надає державам рівні можливості, що є важливою основою для багатосторонньої дипломатії. Найважливішими функціями є: вирішувати непорозуміння між державами у різних сферах діяльності, забезпечувати міжнародний мир, покращувати відносини світового співтовариства, надавати рекомендації та пропозиції, затверджувати бюджет.

2. Секретаріат ООН – адміністративний орган, що забезпечує правильне функціонування всіх установ у світі, займається практичною діяльністю щодо різних миротворчих операцій, проводить дослідження нагальних проблем суспільства. Його завданнями є: представляти ООН, підтримувати тісний зв'язок з усіма країнами-членами, висувати ідеї та стратегії вирішення проблем.

3. Економічна і Соціальна Рада – орган, який вирішує та координує діяльність економічного та соціального характеру. До головних функцій відносяться: створення рекомендацій, створення стратегій для вирішення проблем, сприяти дотриманню прав людини, відповідати за співпрацю між країнами.

4. Рада Безпеки – відповідальна за міжнародну безпеку та мир, може ухвалювати обов'язкові до виконання постанови. Постійні члени мають право вето, що часто ускладнює ухвалення правильного рішення. Головними функціями є: дотримання миру, запобігання війни та будь-яких збройних конфліктів, виступає посередником між конфліктуючими сторонами.

5. Міжнародний Суд – є головним юридичним органом, який приймає та ухвалює рішення, щодо міжнародних спорів. Головним завданням є: вирішення міждержавних спорів відповідно до міжнародного права, дослідження проблем між державами та запобігання порушень зобов'язань країн.

6. Рада з Опіки – координувала та наглядала за країнами, які не були самостійними та незалежними державами, їх було 11. Але у 1994 році остання підлегла територія Палау отримала незалежність і Рада призупинила свою діяльність, але в разі необхідності проводитиме засідання. [17; 18]

ООН також надає можливості для створення спеціалізованих органів, які займаються вирішенням вузькопрофільних проблем, таким чином, ООН охоплює широкий спектр питань, що дозволяє дипломатам знаходити шляхи для співпраці в багатьох сферах. Миротворчі місії ООН забезпечують стабільність у регіонах, де існує загроза ескалації насильства. Завдяки таким місіям ООН допомогла стабілізувати ситуацію та підтримати мир після завершення конфлікту в багатьох регіонах світу, включаючи Балкани, Африку, Близький Схід. Ці рішення зазвичай приймаються на основі багатосторонніх переговорів, що робить ООН незамінним інструментом для врегулювання та подолання міжнародних конфліктів через дипломатію. Якщо розглядати теперішні переговори, то можна помітити, що структура Ради Безпеки ООН (РБ ООН) потребує змін. Оскільки можна проглянути приклад, який відбувся 25 лютого 2022 року, коли Росія використала своє право вето, щоб заблокувати резолюцію проти її вторгнення в Україну, тим самим підкресливши значну слабкість у

функціонуванні РБ ООН. Тому варто розглянути всі можливі варіанти вирішення даного питання для підвищення ефективності та процесу прийняття рішень у Раді безпеки ООН. [19; 20]

Бюджет ООН на 2024 рік складає 3,59 мільярда доларів, без додаткових ресурсів, наданих членами, наприклад миротворчими силами. Включно зі спеціалізованими установами ООН, Координаційна рада керівників системи ООН зазначила, що загальні витрати 43-ох організацій ООН у розмірі 67,4 мільярда доларів США у 2022 році.

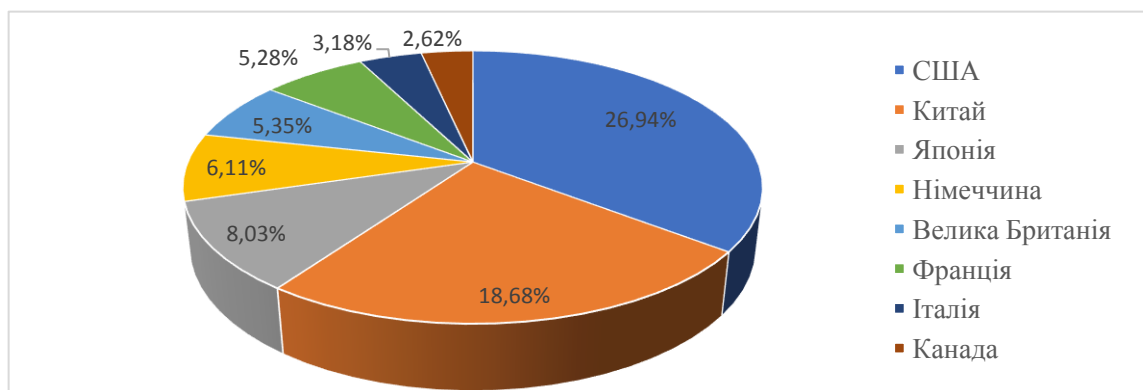

Рис. 2.1 Найбільші внески до миротворчого бюджету ООН 2023–2024 рр.

Джерело: побудовано автором на основі джерела [21]

У 2015 році Організація Об'єднаних Націй спільно з усіма іншими країнами-членами ухвалили Порядок денний сталого розвитку на період до 2030 року. Для посилення глобального партнерства було створено 17 цілей, які є потужним закликком до дій щодо подолання бідності, захисту планети та забезпечення миру та процвітання для всіх країн світу. 13 червня 2019 року ООН підписала Рамкову угоду про стратегічне партнерство зі Всесвітнім економічним форумом, щоб «прискорити» реалізацію Порядку денного сталого розвитку до 2030 року. [22]

У 2015 році окрім підписання ЦСР як дорожньої карти для довгострокового миру та процвітання людей на здоровій планеті, всі держави-члени ООН підписали також Паризьку угоду, яка є чудовим прикладом того, як багатостороння дипломатія дозволяє країнам об'єднатися задля спільної мети. Вона згуртувала країни навколо цілі скорочення викидів парникових газів, щоб зупинити кліматичну кризу. Ці та інші міжнародні угоди є перемогою багатосторонності. Але незалежно від того, скільки країн підпише, одних угод

недостатньо, щоб здійснити зміни, необхідні для забезпечення кращого майбутнього. Тому ми маємо різноманітні форуми та механізми, за допомогою яких країни збираються разом, приймають рішення та просуваються вперед у міжнародних пріоритетах. [23]

Щороку Генеральний секретар ООН представляє щорічний звіт про досягнення ЦСР, який розробляється у співпраці з системою ООН і базується на системі глобальних показників і даних, отриманих національними статистичними системами.

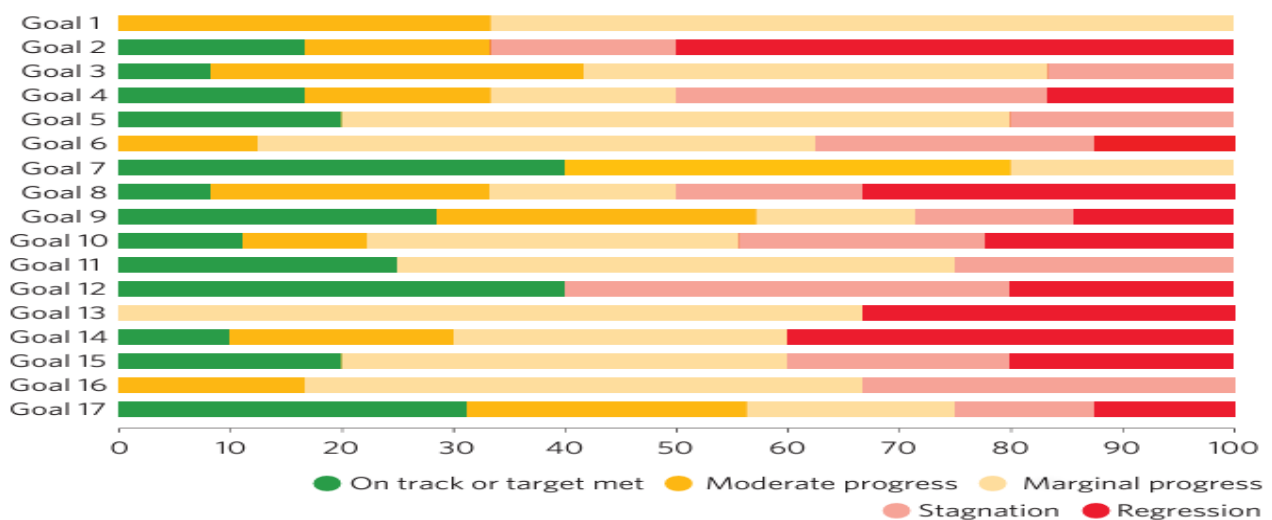

Рис. 2.2 Оцінка прогресу 17 цілей на основі оцінених задач за 2024 рік

Джерело: [24]

З рис. 2.2 відмітимо, що світ серйозно відхилився від реалізації Порядку денного до 2030 року. Для 34 цілей відсутні достатні дані про тенденції або додатковий аналіз. Серед цілей, які можна оцінити, лише 17% демонструють прогрес, достатній для досягнення до 2030 року. Майже половина (48%) демонструють помірні або серйозні відхилення від бажаної траєкторії, при цьому 30% демонструють незначний прогрес і 18% помірний прогрес. Викликає тривогу те, що 18% вказують на стагнацію, а 17% – на регресію нижче базового рівня 2015 року. Ця комплексна оцінка підкреслює нагальну потребу в активізації зусиль для досягнення Цілей розвитку. [24]

Отже, завдяки своїй багатосторонній природі ООН має величезний вплив на міжнародну співпрацю та розвиток світового співтовариства, завдяки тому, що співпрацюючи з багатьма іншими організаціями створює єдине, всеохоплююче

та багатофункціональне середовище, яке спеціалізується на питаннях всіх галузей діяльності суспільства надаючи платформу для ведення дипломатичних переговорів і вирішення конфліктів. У сучасному світі, де глобальні проблеми потребують спільних зусиль, багатостороння дипломатія через ООН стає ще важливішою для забезпечення стабільного і мирного майбутнього.

2.2 Вплив інституційних механізмів Європейського Союзу на розвиток багатосторонньої дипломатії

Європейський Союз (ЄС) – це унікальний економічний та політичний союз 27 європейських країн і налічує майже 450 млн людей, який керує спільною економічною, соціальною політикою та безпекою. Загальний номінальний внутрішній валовий продукт складає 17 трлн доларів США.

У 2002 році Європейський Союз запровадив власну валюту – євро, якою сьогодні користуються 20 країн з 27 і яка стала однією з основних резервних валют світу. Найбільша хвиля розширення ЄС відбулася у 2004 році, коли до Євросоюзу вступили одразу 10 країн, це були переважно країни-члени Східного блоку та Балтійські держави. Останньою у 2013 році до ЄС приєдналася Хорватія, яка стала 27-ю країною-членом Євросоюзу. [25]

Спочатку це починалося як економічний проект, який був спрямований на підвищення рівня життя в післявоєнній Європі, але згодом перетворилося на найбільшу у світі зону єдиного ринку, де люди, капітал, товари та послуги можуть вільно пересуватися. Працюючи злагоджено, країни-члени ЄС стають міцнішими та мають змогу краще протистояти великим викликам сьогодення.

На регіональному рівні Європейський Союз (ЄС) – успішний приклад наднаціональної організації, яка використовує новітні форуми в рамках конференційної дипломатії для вирішення глобальних проблем. Одною з ключових особливостей є вплив ЄС на розвиток багатосторонньої дипломатії через складну систему інституційних механізмів, які відіграють вирішальну роль у формуванні та реалізації зовнішньої політики, а також у підтримці глобальної стабільності та співпраці. Цей вплив проявляється через кілька важливих аспектів, таких як спільна зовнішня політика, фінансові механізми підтримки

міжнародних ініціатив, дипломатична присутність у міжнародних організаціях і активна участь у багатосторонніх угодах.

Європейський Союз має 7 головних керівних органів: Європейську раду, Раду Європейського Союзу, Європейський парламент, Європейську комісію, Суд Європейського Союзу, Європейський центральний банк та Європейський суд аудиторів. Вплив цих інституційних механізмів на світову дипломатію не тільки сприяє захисту інтересів Європи, але й сприяє зміцненню міжнародного правопорядку, стабільності та миру. [26]

Спільна зовнішня політика та політика безпеки й оборони (CFSP) є основою дипломатичної діяльності ЄС, оскільки вона забезпечує єдиний голос для 27 країн-членів. Узгоджені дії ЄС у зовнішній політиці надають йому дипломатичної ваги у вирішенні глобальних проблем, таких як зміни клімату, боротьба з тероризмом, захист прав людини і сприяння сталому розвитку. ЄС організовує військові та цивільні місії з підтримки миру, боротьби з піратством, протидії тероризму. Це дозволяє Союзу виступати активним учасником багатосторонньої дипломатії та просувати свої цінності на міжнародній арені.

ЄС використовує свої фінансові ресурси для підтримки багатосторонніх ініціатив і міжнародного співробітництва. Через різні фінансові інструменти, такі як Європейський фонд розвитку, також ЄС є одним із найбільших донорів програм ООН, кліматичних ініціатив, гуманітарної допомоги, а також розвитку інфраструктури в країнах, що розвиваються. Багатосторонні формати, у яких ЄС бере активну участь, включають не лише ООН і її агентства, але й ОБСЄ, Іранської ядерної угоди (JCPOA), Світова організація торгівлі (СОТ), МВФ та інші міжнародні структури. Важливою роллю ЄС є його активна участь у формуванні глобальних норм і стандартів у сферах торгівлі, безпеки, прав людини та екології. Наприклад, у рамках Паризької угоди про клімат ЄС став ключовим гравцем у формуванні глобальної кліматичної політики. Спільна позиція держав-членів у цьому питанні дозволила ЄС відіграти провідну роль у просуванні екологічних стандартів та інвестицій у зелену енергетику. Ці програми підсилюють дипломатичний вплив ЄС, сприяючи його іміджу як міжнародного донора та партнера.

Наприклад, 11 401 надлишкової або конфіскованої стрілецької зброї та легких озброєнь були знищені по всьому світу в рамках проектів нерозповсюдження спільної зовнішньої політики та політики безпеки у 2023 році. Завдяки Консультативній місії Європейського Союзу в Україні у 2023 році органам цивільного сектору безпеки України було надано різного роду обладнання у розмірі 1,3 млн євро. [27]

Пандемія стала випробуванням для ЄС та решти світу. Окрім вживання різних заходів для стримування поширення вірусу за допомогою програм вакцинації, ЄС працював над підтримкою національних систем охорони здоров'я та Європи загалом. ЄС був одним з провідних учасників COVAX – це глобальна ініціатива за справедливий доступ до вакцин проти COVID-19, і співпрацює з міжнародними партнерами для забезпечення готовності світу до майбутніх пандемій. Для забезпечення швидкого відновлення економіки після пандемії, ЄС створив спеціальний фонд відновлення в розмірі понад 800 мільярдів євро, відомий як NextGenerationEU. Фонд відновлення допомагає ЄС готуватися до розв'язання майбутніх проблем. За допомогою інвестування в річні проекти та ініціативи, ЄС намагається ставати все більш екологічним і цифровим. (Рис. 2.3)

Рис. 2.3 Витрати ЄС на 2021-2027 рр.

Джерело: [28]

У своїй стратегічній програмі на 2024-2029 роки лідери ЄС визначили 3 пріоритетні сфери, якими керуватиметься роботою інституцій ЄС протягом цих 5 років: 1. Вільна і демократична Європа (відстоювання європейських цінностей в ЄС); 2. Сильна та безпечна Європа (забезпечення узгоджених і впливових зовнішніх дій, зміцнення безпеки, оборони та захист громадян ЄС, застосування

комплексного підходу до управління міграцією та кордонами); 3. Процвітаюча та конкурентоспроможна Європа (підвищення конкурентоспроможності ЄС, перехід на зелені та цифрові технології, сприяння створенню середовища, сприятливого для інновацій та бізнесу). [29]

17 жовтня 2024 року у Брюсселі відбувся саміт Європейської ради, на якому Лідери ЄС прийняли висновки щодо України, Близького Сходу, забезпечення заснованого на правилах міжнародного порядку, конкурентоспроможності, міграції, Республіки Молдова, Грузії, зовнішніх відносин та інше. Лідери ЄС неодноразово вимагали від Росії негайно припинити військові дії, беззастережно вивести всі сили та військову техніку з України та повністю поважати територіальну цілісність, суверенітет і незалежність України.

На саміті G7 у 2024 році в Апулії (Італія) ЄС та інші партнери G7 зобов'язалися надати близько 45 мільярдів євро як кредит до кінця року для підтримки України. 9 жовтня 2024 року Рада досягла згоди щодо пакету фінансової допомоги Україні, зокрема: надзвичайна макрофінансова допомога на суму до 35 мільярдів євро.

Країни ЄС відмовляються від російського викопного палива, імпорту газу з Росії збільшився з 40% від загального імпорту в 2021 році до 15% у 2023 році. ЄС швидко рухається до більш чистої енергії та автономії. Завдяки так званім лініям солідарності, яким сприяв ЄС, з травня 2022 року з України було експортовано мільйони тонн зерна та олійних культур. Продукти харчування потрапляють до потребуючих країн Африки, Близького Сходу та Азії. [30]

Цивільний захист і гуманітарне фінансування ЄС допомагає людям в Україні через різні форми підтримки. Загалом, ця допомога надається в розмірі близько 1,6 млрд євро. Допомога ЄС Україні включає також надання молодим українцям змогу продовжити освіту та надання коштів на покриття основних потреб. Психологічна підтримка надається переміщеним особам у країнах-членах через програму EU4Health, і значною мірою, у співпраці з Міжнародною федерацією товариств червоного Хреста та Червоного Півмісяця.

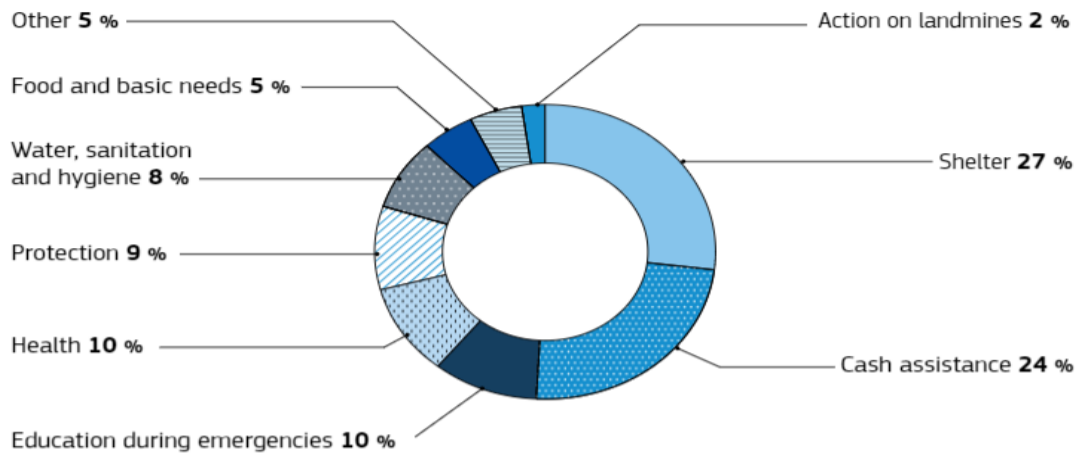

Рис. 2.4 Гуманітарне фінансування ЄС для України у 2023 році за секторами

Джерело: [31]

Усі 27 держав-членів разом з Ісландією, Північною Македонією, Норвегією, Сербією та Туреччиною запропонували допомогу в натуральній формі через Механізм цивільного захисту ЄС, починаючи від медичних товарів, предметів укриття та транспортних засобів до протипожежного та енергетичного обладнання. Щоб направити ці екстрені товари в Україну, ЄС відкрив додаткові логістичні центри в Польщі, Румунії та Словаччині. До кінця 2023 року в Україну було доставлено майже 100 тис. тонн такої допомоги. [31]

Інституційні механізми Європейського Союзу мають ключове значення для розвитку багатосторонньої дипломатії. Завдяки узгодженим діям різних інституцій, таких як Європейська Комісія, Рада ЄС та Європейська служба зовнішніх справ, ЄС здатний виступати єдиним і потужним суб'єктом на міжнародній арені. Спільна зовнішня політика та політика безпеки, активна участь у міжнародних організаціях та угодах, а також значна фінансова підтримка багатосторонніх ініціатив роблять ЄС ключовим гравцем у глобальній багатосторонній дипломатії.

2.3 Дослідження впливу міжнародних економічних організацій у дипломатичних процесах

Дослідження впливу міжнародних економічних організацій на дипломатичні процеси є важливим аспектом аналізу сучасної глобальної економіки та міжнародних відносин. Їхня діяльність охоплює широкий спектр

сфер: від врегулювання міжнародних торговельних суперечок до фінансової підтримки країн, що розвиваються. Вивчення впливу цих організацій на дипломатичні процеси дає змогу глибше зрозуміти їхній внесок у формування глобального порядку денного та стабілізацію світової економіки. Міжнародні економічні організації, такі як Світова організація торгівлі (СОТ), Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світовий банк, Європейський Союз, Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), виступають не лише як економічні регулятори, а й як активні учасники дипломатичних процесів. Їхня діяльність спрямована на формування міжнародних правил економічної поведінки, що часто визначають характер і напрямок взаємодії між країнами.

Наприклад, СОТ є основною ареною відіграє у посередництві між країнами у торгових спорах, на знятті торговельних бар'єрів, встановленні правил глобальної торгівлі та забезпеченні виконання міжнародних економічних угод. Це формує основу для дипломатичних переговорів між країнами, оскільки економічні питання тісно пов'язані з політичними відносинами та стабільністю. Країни, які прагнуть доступу до світових ринків, часто використовують СОТ як інструмент для досягнення домовленостей через дипломатичний діалог. Незважаючи на торговельну напруженість, політичну невизначеність і потрясіння, такі як COVID-19, світова торгівля в останні роки була надзвичайно стійкою. Загальний обсяг торгівлі товарами та комерційними послугами у 2023 році на рівні \$30,4 трильйона США був близьким до рекордного рівня. [32]

Міжнародний валютний фонд та Світовий банк надають країнам фінансову підтримку, що стимулює країни здійснювати реформи, які покликані зміцнити їх економічну стабільність і полегшити інтеграцію в світову економіку. Це, в свою чергу, знижує ризик міжнародних конфліктів, адже економічно стабільні держави частіше обирають дипломатичні шляхи вирішення суперечок. Таким чином, МВФ і Світовий банк стають інструментами економічної дипломатії, використовуючи свої ресурси, що є основою для подальшого політичного діалогу на міжнародному рівні. Наприклад, З моменту вторгнення Росії в Україну МВФ схвалив 41 запит від 38 країн-членів щодо нових фінансових зобов'язань у розмірі 95,2 мільярда СПЗ (128 мільярдів доларів), довівши

загальну підтримку з початку пандемії до 218 мільярдів СПЗ (294 мільярди доларів) для 96 країн. Фінансування інфраструктурних проектів Світовим банком часто супроводжується залученням приватних інвесторів та державних партнерів, що також створює нові форми дипломатичних взаємодій, особливо в регіонах, які потребують значного розвитку інфраструктури (наприклад, Африка або Південна Азія). [33; 34]

ОЕСР є унікальним форумом і центром знань для даних, аналізу та найкращих практик у державній політиці, починаючи від покращення економічних показників і зміцнення політики боротьби зі зміною клімату до зміцнення освіти та боротьби з міжнародними ухиленнями від сплати податків. Їхньою головною метою є встановлення міжнародних стандартів та підтримка їх впровадження, а також допомога країнам прокласти шлях до сильніших, справедливіших і чистіших суспільств. Вплив організації на законодавчі ініціативи та економічні реформи може змінювати дипломатичні відносини між державами, адже країни, які дотримуються певних стандартів, отримують вигідніші умови для торгівлі та співпраці. З початку 2023 року члени G20 виправдали понад трильйон доларів США корпоративних субсидій на пом'якшення наслідків зміни клімату або там, де «чисті технології» мають право на державну щедрість. [35]

Міжнародні економічні організації відіграють ключову роль у сучасних дипломатичних процесах, впливаючи на економічні та політичні рішення країн. Вони виступають не лише як регулятори міжнародної економічної діяльності, але й як важливі інструменти для посередництва у міжнародних відносинах. Проте їхній вплив залежить від багатьох факторів, включаючи національні інтереси країн та їхню здатність адаптуватися до глобальних економічних вимог. Дослідження цього впливу дозволяє краще зрозуміти, як економічні організації формують глобальну політику та стабільність у світі.

РОЗДІЛ 3. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УЧАСТІ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У РОЗВИТКУ ДИПЛОМАТІЇ ТА ЇХНЄ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ

3.1 Проблеми і загрози діяльності міжнародних організацій в умовах загострення економічних і непрогнозованих ситуацій

Останніми десятиліттями відбувалися стрімкі процеси інтернаціоналізації економіки, а перспективи їх розвитку визначаються глобальними викликами та можливостями, з якими стикається світова економіка. Міжнародні організації відіграють важливу роль у підтримці верховенства права у своїх сферах компетенції — від управління глобальними кризами, такими як зміна клімату чи пандемія коронавірусу, до більш повсякденних питань, таких як телекомунікації цивільна авіація, тощо. Міжнародні організації постійно вдосконалюються, розширюють та ускладнюють структуру своєї діяльності. Проте, ці установи стикаються з низкою викликів, які впливають на їхні перспективи розвитку.

Виробництво, розподіл і обмін товарів і послуг належать до основних економічних видів діяльності. У період такої економічної діяльності кожне суспільство має страждати від дефіциту ресурсів, і саме дефіцит є головною проблемою яку всі прагнуть вирішити. Дефіцит відчувається в усьому світі, незалежно від того, наскільки розвиненою є країна. Країни в усьому світі відчувають дефіцит продовольства, енергії та інших ресурсів, особливо через те, що їх населення продовжує зростати. І в міжнародних організаціях виникають питання: Що виробляти і в якій кількості? Як виробляти? Для кого виробляти? Вони відомі як центральні проблеми, оскільки кожне суспільство має з ними стикатися та шукати їх вирішення. [36]

В умовах загострення економічних та непрогнозованих подій МЕО можуть стикатися з різними проблемами та загрозами, а саме:

- Неможливо ігнорувати регіональні проблеми та конфлікти, які виникають у різних країнах. Наприклад, торговельні та політичні конфлікти між країнами можуть призвести до зменшення співпраці між ними, послаблення міжнародної торгівлі, втрати довіри до МЕО, обмежити можливості організацій у виконанні

своїх функцій та створити складність у вирішенні глобальних економічних проблем та навіть до виходу країн із міжнародних економічних організацій, як це сталося з Великою Британією відносно ЄС.

- Економічна нестабільність: Під час економічних криз, які можуть виникати через фінансові збої, валютні кризи, зменшення економічного зростання тощо, міжнародні економічні організації можуть втратити здатність ефективно реагувати через обмежені ресурси або політичні обмеження.

- Міжнародні організації повинні адаптуватися до швидкого розвитку технологій та цифрової економіки. Вони мають розуміти, який вплив має цифрова економіка на світову та як краще пристосуватися до таких змін.

- Кібератаки. Зі зберіганням електронних даних зростають загрози кібератак для таких цілей, як утримання даних організації з метою отримання викупу, зрив її діяльності або збір інформації про конкретних осіб чи групи осіб. Нещодавні атаки, які розкривають конфіденційні дані, що зберігаються міжнародними організаціями, підкреслюють серйозність цих ризиків.

- Непередбачувані глобальні кризи та катастрофи: Наприклад, природні катастрофи, епідемії, терористичні акти, технологічні аварії - це лише деякі з подій, які можуть виникнути непередбачувано і спричинити серйозний вплив на світову економіку і потребують активної участі МЕО у знаходженні точного рішення для їх подолання.

- Знаходження, аналіз та проведення точних прогнозів найважливіших макроекономічних змінних, включаючи інфляцію, відсоткові та обмінні курси, зростання ВВП і споживання домогосподарств.

- Перекачування гуманітарної допомоги. Наприклад, у пошуках припасів і грошей для підтримки своїх військових зусиль режим президента Башара аль-Асада в Сирії перенаправив допомогу ООН з районів, контрольованих повстанцями, до державних лікарень і вилучив критично важливе постачання з медичних поставок. Центральний банк Сирії також маніпулював обмінним курсом, який отримують програми ООН для роботи в країні. [37]

Отже, для подолання цих проблем потрібно активне співробітництво між країнами та організаціями, ефективне використання ресурсів та розробка

механізмів адаптації до непередбачуваних ситуацій та проблем, що змінюються. Загалом, в умовах загострення економічних та непрогнозованих подій важливою є гнучкість, співпраця та здатність ефективно адаптуватися до змін для забезпечення стабільності та процвітання на міжнародному рівні.

3.2 Перспективи вдосконалення міжнародної дипломатії через міжнародні організації

В сучасному світі щоразу виникають якісь непередбачувані ситуації та проблеми, які вимагають чіткого механізму вирішення та запобігання подальшим схожим викликам для суспільства. Це все посилює впливову роль, яку можуть відігравати міжнародні організації у вирішенні складних глобальних проблем. Серед основних перспектив вдосконалення системи дипломатичних відносин можна виокремити наступні:

1. Одним із ключових напрямів вдосконалення міжнародної дипломатії є реформування структур міжнародних організацій для підвищення їхньої ефективності та актуальності у вирішенні сучасних викликів. Наприклад, ООН часто критикується за складні та неефективні процеси прийняття рішень, особливо через право вето в Раді Безпеки. Реформи, спрямовані на модернізацію процедур, зокрема шляхом розширення складу постійних членів Ради Безпеки або обмеження права вето в умовах гуманітарних криз, можуть зробити дипломатію більш справедливою і дієвою. [20]

2. Зміцнення регіональної дипломатії. Зростає роль регіональних міжнародних організацій таких як Європейський Союз, Африканський Союз, АСЕАН та інші. Розширення повноважень регіональних організацій та зміцнення їхніх можливостей для врегулювання локальних конфліктів може допомогти міжнародній дипломатії діяти ефективніше, оскільки ці організації мають глибше розуміння специфіки регіональних проблем. [38]

3. Сучасні технології відкривають нові можливості для вдосконалення дипломатії через міжнародні організації. Віртуальні платформи для дипломатичних переговорів, кібербезпека та штучний інтелект дозволяють швидше обмінюватися інформацією та проводити консультації, що може значно

підвищити ефективність дипломатичних процесів. Наприклад, ВООЗ активно використовує цифрові технології для моніторингу глобальних медичних загроз і координації міжнародних відповідей на пандемії. Подальший розвиток цифрових інструментів дозволить міжнародним організаціям адаптуватися до викликів глобалізованого світу. [39]

4. Залучення недержавних акторів, таких як міжнародні неурядові організації, бізнес-структури та активістські групи, стає важливим чинником сучасної дипломатії. Міжнародні організації можуть стати більш відкритими до співпраці з громадянським суспільством, що сприятиме більш інклюзивним процесам прийняття рішень. Розширення участі недержавних гравців може посилити дипломатичну легітимність і ефективність шляхом врахування більш широкого спектра інтересів та поглядів.

5. Ще одним напрямком вдосконалення є розширення участі країн, які традиційно мають менший вплив на глобальну дипломатію. Система міжнародних організацій повинна забезпечувати більше представництво для країн, що розвиваються, і малих держав, надаючи їм можливість впливати на глобальні рішення. Розширення кола учасників міжнародних переговорів та інтеграція нових голосів сприятимуть більш збалансованому вирішенню глобальних проблем і зміцненню міжнародної системи як справедливої та інклюзивної. [40]

Отже перспектива вдосконалення міжнародної дипломатії через міжнародні організації полягає в модернізації їхніх механізмів, зміцненні багатосторонніх структур і розширенні їхньої здатності реагувати на сучасні виклики. Важливо також посилити участь регіональних акторів, громадянського суспільства та недержавних структур у процесах прийняття рішень.

3.3 Досвід та перспективи співпраці України з міжнародними організаціями

Для сучасного стану України співробітництво з міжнародними організаціями має важливе значення для загального розвитку країни, зміцнення економічних зв'язків між країнами, створення сприятливих умов задля покращення національної економіки та політики, створення сприятливих умов для життя

нації, підтримки стабільності фінансової систем, забезпечення її інтеграції в світогосподарську структуру та підвищенні конкурентоспроможності країни. Таке співробітництво надає Міністерству Фінансів змогу працювати над залученням технічної та фінансової допомоги, обміном міжнародним досвідом та доведення українських стандартів на один рівень зі світовими практиками.

Один з найважливіших партнерів України у сфері економіки - Міжнародний валютний фонд (МВФ). Україна стала членом МВФ у 1992 році, і підписала з ним декілька програм підтримки економіки. МВФ надає підтримку Україні для стабілізації економіки та створення сильних фінансових можливостей. Кошти Фонду поповнюють золотовалютні резерви нашої країни та допомагають сплачувати кредити, які були взяті раніше. Також МВФ допомагає стабілізувати банківську систему та валютний курс. 31 березня 2023 року Україна отримала схвалення чотирирічної програми розширеного фінансування або EFF від МВФ у розмірі 577% від її квоти в МВФ - на суму близько 11,6 млрд \$ СПЗ або 15,6 мільярдів \$ за поточним курсом. З них у 2023 році Україна зможе отримати близько 4,5 млрд \$. Ця програма є частиною більш широкого пакету другої міжнародної підтримки для України, який наразі становить близько 122 мільярдів доларів. [6; 41]

Україна має глибокі економічні зв'язки з Європейським союзом, зокрема, підписала Угоду про асоціацію з ЄС у 2014 році, яка включає в себе: розширення торговельних зв'язків, зближення норм технічного регулювання та стандартів, підвищення ефективності управління, а також зміцнення співпраці в галузі енергетики, науки та освіти. Це дає Україні можливість отримувати фінансову та технічну підтримку, а також розширювати економічні зв'язки з країнами ЄС. Відтоді ЄС, на підтримку реформ для покращення рівня життя громадян та швидшого економічного зростання, надав кредити та гранти загальною сумою 17 млрд євро. З 23 червня 2022 року Україна є кандидатом на членство у ЄС. [42]

Україна є членом Європейського банку реконструкцій та розвитку (далі-ЄБРР) з 1992 року. Від початку співробітництва загальна сума виділених коштів ЄБРР Україні становить 18,4 мільярда євро за 535 проектів. Через 2 тижні після початку повномасштабного вторгнення ЄБРР оголосив про пакет заходів для

України на суму 2 мільярди євро. У січні 2023 році Нафтогаз отримав понад 3 мільярди гривень для нагальних закупівель газу. У 2024 році ЄБРР планує надати додаткові 1,5 мільярда євро на підтримку української інфраструктури та економіки. ЄБРР також підписав кредитні угоди з «Укрзалізницею» на загальну суму 250 млн євро для підтримки та модернізації залізничного сполучення між Україною та Європейським Союзом. Станом на 1 квітня 2024 року загальний обсяг наданого Україні фінансування складає 19,34 млрд євро в межах 570 проектів. Ще 10 проектів з ЄБРР поступово реалізуються і загальний обсяг їх позик складає 2 115 млн євро. Обсяг вже використання коштів позик Банку за даними проектами станом на 01 квітня 2024 року – 950,43 млн євро (44,94% від загальної суми позик). [43]

Україна активно бере участь у глобальних дипломатичних ініціативах, таких як протидія кліматичним змінам (Паризька угода), розвиток цифрової економіки та зміцнення безпеки в рамках ООН та ОБСЄ. Крім того, дипломатія України активно працює над поширенням інформації про свою боротьбу за незалежність на міжнародній арені, включаючи залучення до формування міжнародних коаліцій проти агресії та підтримки демократичних цінностей.

Україна є членом Ради Європи з 1995 року і активно використовує цю організацію для просування демократичних реформ та захисту прав людини. Європейський суд з прав людини є важливим інструментом для українських громадян у боротьбі за справедливість. Багато українських справ, пов'язаних із порушеннями прав людини, зокрема у контексті конфлікту на Донбасі, анексії Криму та повномасштабної війни, розглядаються у ЄСПЛ, що демонструє важливість участі України у міжнародних правозахисних інституціях. [44]

Щодо перспектив української економічної інтеграції, то перш за все, це вільний доступ до ринків багатьох країн, нові можливості для експорту та імпорту товарів і послуг, а також зниження митних бар'єрів. Другим є підвищення конкурентоспроможності української продукції на світовому ринку. Наступною можливістю є швидкий процес розробки та модернізації технічного обладнання, системи інфраструктури, енергетики та комунікацій. Далі, варто зазначити, можливість залучення новітніх технологій, інвестицій та фінансової

підтримки, які на сьогоднішній день є істотно важливою для України. Створення ефективної політики, щодо стійкої економічної діяльності країни через поглиблення досвіду розвинених країн. [45]

Крім того, Україна співпрацює з багатьма іншими МО, а також бере участь в різних міжнародних ініціативах, які сприяють зміцненню міжнародної співпраці в економіці. Взагалі, приєднання України до міжнародних економічних організацій має як позитивні, так і негативні наслідки, але є необхідним для розвитку держави та збільшення її позиції в світі, якщо вона зможе використовувати переваги участі та ефективно працювати з іншими членами організацій. Для досягнення максимальної користі від цього процесу, необхідно покращувати систему управління, вирішувати проблеми та враховувати наслідки, які виникають в результаті приєднання.

ВИСНОВКИ

Отже, провівши наукове дослідження, можна зробити висновки, що отримання глобального розвитку вимагає міжнародного співробітництва та координації зусиль між різними країнами. Тому, міжнародні організації створені для розробки, аналізу та регулювання різних процесів у світовому господарстві, з метою покращення процесів управління, підтримання миру в світі, сприяння інноваціям та технологічному розвитку благополуччя людей, розвитку економіки та економічного співробітництва, вирішення економічних проблем та конфліктів, забезпечення політичної стабільності, вони також зосереджені на зменшенні економічних та соціальних нерівностей між країнами та внутрішніми групами населення, шляхом розробки та реалізації програм розвитку.

Міжнародні організації стали ключовими платформами для ведення багатосторонньої дипломатії. Вони забезпечують країни місцем для регулярних зустрічей, обговорень і переговорів надаючи країнам можливість співпрацювати з широким колом держав одночасно. Завдяки участі в таких організаціях держави мають можливість обговорювати глобальні проблеми та формувати загальну позицію з питань, які виходять за рамки двосторонніх відносин, включаючи економічні, екологічні та безпекові питання, на міжнародному рівні.

Важливим аспектом діяльності міжнародних організацій є їхня здатність діяти як посередники у вирішенні конфліктів, сприяючи мирним угодам. Такі організації, як ООН, ОБСЄ та Африканський Союз, відіграють критично важливу роль у підтримці миру через моніторинг конфліктних ситуацій, надання гуманітарної допомоги, організацію переговорів та надання підтримки у виконанні мирних угод. Дипломатія через міжнародні організації дозволяє залучати нейтральних посередників, що створює більш сприятливі умови для компромісів та мирних рішень між конфліктуючими сторонами.

Одним із найважливіших досягнень міжнародних організацій є створення і підтримка правових механізмів, які регулюють міжнародні відносини та дипломатичну діяльність між країнами. Віденська конвенція про дипломатичні зносини, яка є основним документом у сфері дипломатії, була ухвалена під егідою ООН і закріпила міжнародні норми взаємодії держав.

Організації, такі як Рада Європи, ООН через свою Раду з прав людини, активно займаються питаннями захисту прав людини і поширення демократичних стандартів що є важливою складовою міжнародної дипломатії. Вони надають країнам можливість обмінюватися досвідом та розвивати демократичні інституції через дипломатичні ініціативи, спостереження за виборами та політичний тиск на держави, які порушують права людини. Такі дії сприяють формуванню спільних міжнародних цінностей та норм, які допомагають зміцнювати довіру між державами.

Якщо оцінювати міжнародні економічні організації, такі як Світова організація торгівлі (СОТ), Міжнародний валютний фонд (МВФ) Європейський банк реконструкції та розвитку і Світовий банк, то вони відіграють критичну роль у розвитку економічної дипломатії. Ці організації сприяють створенню умов для міжнародної торгівлі, інвестицій та економічного зростання, допомагають країнам розвивати міжнародну співпрацю, встановлюючи правила і стандарти, які регулюють економічну взаємодію держав.

Якщо розглядати Україну в дипломатичних відносинах, то вона зараз перебуває в важких суспільно-політичних умовах, тому потрібно налагодити ефективну систему співпраці між урядами інших країн, різними організаціями, засобами масової інформації та громадськістю для втілення нового та якісного механізму демократичних цінностей. Також важливим є створення власної збалансованої системи національної безпеки, зважаючи на загальноєвропейські правила та норми.

Таким чином, участь міжнародних організацій у розвитку дипломатичних відносин є невід'ємною складовою сучасної міжнародної політики. Вони не лише підтримують мир і безпеку, але й створюють правові механізми, розвивають економічну дипломатію та пропонують платформи для колективного вирішення глобальних проблем. Тому їхній вплив на дипломатію є фундаментальним для забезпечення стабільного міжнародного порядку в сучасному світі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ: КРЕДИТНО-МОДУЛЬНИЙ КУРС ВИДАННЯ 3-ТС, ПЕРЕРОБЛЕНЕ ТА ДОПОВНЕНЕ. Навч. посібник/За ред. Козака Ю.Г., Ковалевського В.В., Логвінової Н.С. – К.: Центр навч. літератури, 2009. - 223с..
2. Функції міжнародних організацій. URL: https://stud.com.ua/24686/ekonomika/funktsiyi_mizhnarodnih_organizatsiy (дата звернення: 03.10.2024)
3. Передумови створення міжнародних організацій: сутність та основні ознаки. URL: https://pidru4niki.com/10561127/ekonomika/peredumovi_stvorennya_mizhnarodnih_organizatsiy_sutnist_osnovni_oznaki (дата звернення: 03.10.2024)
4. МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ У СИСТЕМІ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН (МЕВ). URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/185107/mod_resource/content/1/Лекція%201.pdf (дата звернення: 03.10.2024)
5. Міжнародні організації: роль, класифікація, функції. URL: http://base.dnsgb.com.ua/files/journal/Agroinkom/agroin-kom2009-1-4/agroinkom2009-1-4_12-14.pdf (дата звернення: 03.10.2024)
6. Поняття й види міжнародних організацій. URL: <https://posibniki.com.ua/post-ponyattya-i-vidi-mizhnarodnih-organizacii> (дата звернення: 03.10.2024)
7. Класифікація міжнародних організацій. URL: https://pidru4niki.com/15290527/ekonomika/klasifikatsiya_mizhnarodnih_organizatsiy (дата звернення: 03.10.2024)
8. What is Diplomacy? URL: - <https://www.cyber-diplomacy-toolbox.com/Diplomacy.html> (дата звернення: 04.10.2024)
9. Diplomacy – Wikipedia. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Diplomacy> (дата звернення: 04.10.2024)
10. ДИПЛОМАТІЯ – що це таке, хто такий ДИПЛОМАТ простими словами. URL: <https://termin.in.ua/dyplomatiia-dyplomat/> (дата звернення: 04.10.2024)
11. Дипломатія. Навчальний посібник / Корольчук Л.В., Баула О.В., Галазюк Н.М., Зелінська О.М., Кравчук П.Я., Лютак О.М., Савош Л.В., Урбан О.А. Луцьк: ПП «Волинська друкарня» 2024, 340 с.

12. Вступ до основних понять дипломатії - URL: <https://studies.in.ua/diplomat/1294-vstup-do-osnovnih-ponyat-diplomatyi.html> (дата звернення: 06.10.2024)
13. Diplomacy – Negotiation, Multilateral, International | Britannica. URL: <https://www.britannica.com/topic/diplomacy/Conference-diplomacy> (дата звернення: 06.10.2024)
14. «Міжнародні організації в системі міжнародних економічних відносин» уклад. Н. В. Можайкіна. – Харків 2022 – 64 с.
15. International organization – Wikipedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/International_organization (дата звернення: 06.10.2024)
16. Організація Об'єднаних Націй, Енциклопедія PWN: джерело достовірних і надійних знань. URL: <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Organizacja-Narodow-Zjednoczonych;3951685.html> (дата звернення: 10.10.2024)
17. United Nations. Wikipedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/United_Nations (дата звернення 10.10.2024)
18. Main Bodies | United Nations. URL: <https://www.un.org/en/about-us/main-bodies> (дата звернення: 10.10.2024)
19. The urgent need for UNSC reform: A path to global peace – IndiaPost. URL: <https://indiapost.com/the-urgent-need-for-unsc-reform-a-path-to-global-peace/> (дата звернення: 10.10.2024)
20. Роль Ради Безпеки ООН у підтримці міжнародного миру та безпеки в сучасному світі та оцінка її ефективності на прикладі України. URL: <https://censs.org/rol-rady-bezpeky-oon-u-pidtrymtsi-mizhnarodnoho-myru-ta-bezpeky-v-suchasnomu-sviti-ta-otsinka-yiyi-efektyvnosti-na-prykladi-ukrayiny/> (дата звернення: 10.10.2024)
21. Regular budget and working capital fund - Committee on Contributions – UN General Assembly - URL: <https://www.un.org/en/ga/contributions/budget.shtml> (дата звернення: 10.10.2024)
22. World Economic Forum and UN Sign Strategic Partnership Framework. URL: <https://www.weforum.org/press/2019/06/world-economic-forum-and-un-sign-strategic-partnership-framework/> (дата звернення: 11.10.2024)

23. What is multilateralism in 2024? By United Nations Development Programme August 26th, 2024. URL: <https://stories.undp.org/what-is-multilateralism-in-2024> (дата звернення: 11.10.2024)

24. The Sustainable Development Goals Report - 2024.pdf. URL: <https://unstats.un.org/sdgs/report/2024/The-Sustainable-Development-Goals-Report-2024.pdf> (дата звернення: 11.10.2024)

25. European Union (EU) | Definition, Flag, Purpose, History & Members | Britannica. URL: - <https://www.britannica.com/topic/European-Union/Creation-of-the-European-Economic-Community> (дата звернення: 13.10.2024)

26. Європейський Союз. European integration portal. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/european-union/> (дата звернення: 13.10.2024)

27. Common Foreign and Security Policy – Performance - European Commission. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/performance-and-reporting/programme-performance-statements/common-foreign-and-security-policy-performance_en (дата звернення: 13.10.2024)

28. Короткий посібник про ЄС. URL: <https://op.europa.eu/webpub/com/short-guide-eu/uk/> (дата звернення: 13.10.2024)

29. European Union priorities 2024-2029 - European Union. URL: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-priorities/european-union-priorities-2024-2029_en?prefLang=uk (дата звернення: 13.10.2024)

30. European Council - Consilium - URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/european-council/2024/10/17/> (дата звернення: 19.10.2024)

31. The EU in 2023 – Publications Office of the European Union. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ea6b0987-dd66-11ee-b9d9-01aa75ed71a1> (дата звернення: 19.10.2024)

32. The WTO | About the organization. URL: https://www.wto.org/english/thewto_e/thewto_e.htm (дата звернення: 20.10.2024)

33. About International Monetary Fund URL: <https://www.imf.org/en/> (дата звернення: 20.10.2024)

34. World Bank Group - International Development, Poverty, & Sustainability. URL: <https://www.worldbank.org/en/home> (дата звернення: 20.10.2024)

35. Better politics for a better lives | OECD. URL: <https://www.oecd.org/en.html>
(дата звернення: 20.10.2024)
36. Central Problems of an Economy – Introduction and Explanation. URL: <https://www.vedantu.com/commerce/central-problems-of-an-economy> (дата звернення: 21.10.2024)
37. Meeting the Challenges of International Organizations’ New Threat Environment. URL: <https://www.justsecurity.org/82127/meeting-the-challenges-of-international-organizations-new-threat-environment/> (дата звернення: 21.10.2024)
38. Report: The future of (multilateral) diplomacy – The Future of Meetings. URL: <https://meetings.diplomacy.edu/report/report-the-future-of-multilateral-diplomacy/>
(дата звернення: 22.10.2024)
39. Digital Diplomacy and International Organizations – USC Center on Public Diplomacy. URL: <https://uscpublicdiplomacy.org/blog/digital-diplomacy-and-international-organizations> (дата звернення: 22.10.2024)
40. Minilateralism: A Trend in Regional Diplomacy – Diplo. URL: <https://www.diplomacy.edu/blog/minilateralism-a-trend-in-regional-diplomacy/> (дата звернення: 22.10.2024)
41. Міністерство Фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodne-spivrobitnictvo> (дата звернення: 23.10.2024)
42. Відносини між ЄС та Україною: | EEAS. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/відносини-між-єс-та-україною-інформаційна-довідка_uk (дата звернення: 23.10.2024)
43. Європейський банк реконструкції та розвитку: той випадок, коли кредит не псує стосунки. URL: <https://intent.press/publications/world/2023/yevropejskij-bank-rekonstrukciyi-ta-rozvitku-toj-vipadok-koli-kredit-ne-psuye-stosunki/> (дата звернення: 23.10.2024)
44. Про Раду Європи - Офіс Ради Європи в Україні. URL: <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/the-coe/about-coe> (дата звернення: 23.10.2024)
45. 123.pdf. Україна. Стан та перспективи розвитку співпраці між Україною та міжнародними інституціями. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/14_ukr/123.pdf (дата звернення: 23.10.2024)